

DAMAGES IN SALE CONTRACTS¹

Emanuela Iftime, PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: The article seeks to provide a comparative analysis of the damages according to the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna, 1980) and to different national law systems.

The article deals in detail with damages under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. Under the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods damages provisions (art. 74) are the same for both the seller and buyer. According to art. 74 damages for breach of contract by one party consist of a sum equal to the loss, including loss of profit, suffered by the other party as a consequence of the breach. Such damages may not exceed the loss which the party in breach foresaw or ought to have foreseen at the time of the conclusion of the contract, in the light of the facts and matters of which he then knew or ought to have known, as a possible consequence of the breach of contract.

Keywords: damages, domestic and international sales, Romanian Civil Code, Greek Civil Code, indian sale law.

Considerații generale

Daunele-interese constituie cel mai important remediu pe care îl are la dispoziție o parte contractantă vătămată în drepturile sale prin neexecutarea obligațiilor contractuale. Scopul daunelor-interese este plasarea părții vătămate în aceeași situație economică pe care ar fi avut-o dacă obligațiile ar fi fost executate conform prevederilor contractuale. Dreptul la daune-interese ia naștere în momentul în care nu sunt executate obligațiile contractuale, indiferent că sunt obligații principale sau accesorii.

Dreptul la daune-interese derivă din principiul *pacta sunt servanda*, deoarece daunele-interese transformă obligațiile contractuale neexecutate în obligații pecuniare. Prin urmare, apare firesc ca prejudiciul suferit de creditorul obligațiilor contractuale neexecutate să fie reparat integral. Daunele-interese vor echivala cu pierderea suferită (*damnum emergens*) și câștigul nerealizat (*lucrum cessans*) de partea vătămată în drepturile sale prin neexecutarea obligațiilor contractuale.

Daunele-interese în reglementarea Convenției Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri

În reglementarea Convenției Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri art. 45 și 61 prevăd că în situația în care vânzătorul/cumpărătorul nu a executat oricare din obligațiile care îi revin din contractul de vânzare sau din Convenție,

¹Această lucrare a fost finanțată din contractul POSDRU/159/1.5/S/141699, proiect strategic ID 141699, cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

cumpărătorul/vânzătorul este îndreptățit să ceară daune-interese prevăzute la art. 74-77. Mai mult decât atât, vânzătorul/cumpărătorul nu pierde dreptul de a cere daune-interese dacă își exercită dreptul de a recurge la un alt mijloc de executare de care dispune vânzătorul/cumpărătorul în caz de contravenție la contract de către cumpărător/vânzător. Conform art. 74 din Convenție, daunele-interese pentru o contravenție la contract săvârșită de o parte sunt egale, de regulă, cu pierderea suferită și câștigul nerealizat de cealaltă parte din cauza contravenției. Aceste daune-interese nu pot fi superioare pierderii suferite și câștigului nerealizat pe care partea în culpă le-a prevăzut sau ar fi trebuit să le prevadă în momentul încheierii contractului, în considerarea faptelor de care avea cunoștință sau ar fi trebuit să aibă cunoștință ca fiind consecințele posibile ale contravenției la contract. În reglementarea Convenției de la Viena, dispozițiile privind daunele-interese sunt comune ambelor părți contractante². Art. 74 devine aplicabil atunci când contractul nu a fost declarat rezolvit de partea care pretinde daune-interese, cu toate că ar fi putut sau nu să facă acest lucru. Partea vătămată își poate recupera, cu titlu de daune-interese, sumele reprezentând pierderea suferită și câștigul nerealizat din cauza contravenției la contract săvârșită de cealaltă parte. Rațiunea avută în vedere pentru această regulă este ca partea vătămată să fie plasată în aceeași situație economică pe care ar fi avut-o dacă contravenția la contract nu ar fi avut loc³. Această viziune corespunde în totalitate principiului reparării integrale a prejudiciului. Totodată, debitorul obligației neexecutate poate să se degrezeze de responsabilitate dacă îi sunt aplicabile prevederile art. 79 și 80 referitoare la exonerarea de răspundere.

Partea contractantă, vătămată în drepturile sale, poate cere daune-interese în temeiul art. 74, dacă cealaltă parte contractantă nu a executat oricare din obligațiile care îi revin din contractul de vânzare sau din Convenție. Contravenția la contract, a cărei existență constituie baza juridică pentru pretinderea daunelor-interese, nu trebuie să îmbrace forma contravenției esențiale la contract, în sensul art. 25 (o contravenție la contract săvârșită de una din părți este esențială când ea cauzează celeilalte părți un prejudiciu prin care o privează în mod substanțial de ceea ce aceasta era în drept să aștepte de la contract, în afară de cazul în care partea în culpă nu a prevăzut un astfel de rezultat, iar o persoană rezonabilă, cu aceeași pregătire și aflată în aceeași situație, nu l-ar fi prevăzut nici ea).

Convenția nu reglementează consecințele încălcării unei obligații precontractuale. Propunerea privind adoptarea unor dispoziții care să guverneze *culpa in contrahendo* a fost respinsă în timpul deliberărilor preliminare privind Convenția, urmând ca legea națională aplicabilă să reglementeze această problemă.

Daunele-interese, în accepțiunea art. 74, pot fi pretinse indiferent de forma de vinovăție cu care este săvârșită contravenția, partea contractantă putând fi în cuplă în ceea ce privește neexecutarea obligațiilor contractuale sau această neexecutare poate fi urmarea intenționată a părții contractante culpabile.

Convenția nu este suficient de clară în ceea ce privește cui îi incumbă sarcina probei sau ce anume ar trebui să înțeleagă părțile contractante prin sarcina probei atunci când promovează o acțiune în daune-interese. Ceea ce este cert este faptul că partea contractantă

²I. Macovei, *Tratat de dreptul comerțului internațional*, Ed. Universul Juridic București, 2014, p. 203.

³D.-A. Sitaru, *Dreptul comerțului internațional. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2008, p. 135.

vătămată în drepturile sale nu trebuie să dovedească existența contravenției la contract, dimpotrivă partea în culpă trebuie să facă proba executării obligațiilor în acord cu prevederile contractuale. În ceea ce privește sarcina probei trebuie urmată regula *actor incumbit probatio*. Dar aceasta, împreună cu faptul că nu găsim în Convenție niciun text care să reglementeze sarcina probei, nu are semnificația că în această situație devine aplicabil sistemul de drept național incident în cauză. Dacă ar fi să aplicăm legea națională pentru a rezolva problema sarcinei probei, dar și a nivelului acesteia, atunci părțile contractante s-ar afla sub regimuri juridice diferite în situații identice. În ceea ce privește proba, echitabil ar fi atât ca părțile să aplice regula *actor incumbit probatio*, cât și să se raporteze la Convenție în întregul ei, întrucât numeroase prevederi trimit la criteriul rezonabilității, esențial în situația analizată⁴.

Convenția nu conține reguli specifice pentru calcularea daunelor-interese. Instanțele de judecată sau tribunalele arbitrale trebuie să calculeze daunele-interese în maniera care este cea mai potrivită tuturor circumstanțelor⁵. În concordanță cu principiul reparării integrale a prejudiciului, momentul evaluării daunelor-interese ar trebui situat cât mai aproape de data pronunțării hotărârii, pentru a putea fi compensate toate pierderile posibile.

Conform art. 74, daunele-interese pentru o contravenție la contract săvârșită de o parte sunt egale, de regulă, cu pierderea suferită și câștigul nerealizat de cealaltă parte din cauza contravenției. Câștigul nerealizat nu este datorat decât dacă ar fi fost în mod efectiv realizat, o simplă posibilitate de a obține un beneficiu nefiind relevantă.

În accepțiunea art. 74 partea contractantă poate pretinde atât daune-interese directe, incidentale, cât și indirecte, în cazul în care cealaltă parte nu execută obligațiile ce derivă din contract. Daunele-interese directe reprezintă, de fapt, pierderile directe, fiind calculate ca diferența între valoarea mărfurilor, așa cum a fost stipulată în contract, și valoarea mărfurilor efectiv primite. Dacă bunurile livrate au o valoare fluctuantă, pierderea cumpărătorului se consideră a fi egală cu diferența dintre valoarea bunurilor astfel cum există în prezent, și valoarea pe care ar fi avut-o dacă ar fi fost livrate cum era stipulat în contract. În cazul în care vânzătorul a predat bunurile deteriorate, cumpărătorul are posibilitatea de a remedia defectele mărfurilor, pierderea suferită de el echivalând cu prețul reparației respective. Dacă vânzătorul întârzie în mod nejustificat în a preda mărfurile, iar cumpărătorul întreprinde măsurile necesare pentru a preîntâmpina pierderile temporare, acesta din urmă are dreptul în temeiul art. 74 să recupereze toate cheltuielile avansate în acest sens. În cazul în care contravenția este săvârșită de cumpărător și intervine înainte ca vânzătorul să producă sau să procure bunurile, art. 74 îi permite vânzătorului să recupereze profitul pe care l-ar fi obținut ca urmare a executării contractului și orice alte cheltuieli care au apărut în urma executării contractului⁶.

Daunele-interese incidentale sunt acele pierderi suplimentare pierderilor directe, adică acele costuri avansate de partea prejudiciată în drepturile sale cu scopul de a evita pierderile viitoare. Daunele-interese indirecte echivalează cu pierderile economice antrenate în relațiile cu terțe persoane.

⁴ S. Kroll; L. Mistelis; P. P. Viscasillas, *UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG): Commentary*, Ed. C.H. Beck; Munchen, 2011, p. 994.

⁵ *Official Records. Documents of the Conference and Summary Records of the Plenary Meetings and of the Meetings of the Main Committees*, New York, 1991, pp. 58-60.

⁶ *Ibidem*.

Daunele-interese nu pot fi evaluate decât în bani, executarea în natură fiind exclusă de către Convenție. Totuși, urmând prevederile art. 28 executarea în natură trebuie dispusă de instanță numai dacă această formă de executare se impune în baza propriului său sistem de drept pentru contracte asemănătoare, neguverdate de Convenție.

Convenția nu prevede indemnizarea pentru un eventual prejudiciu moral, ca de pildă știrbirea reputației creditorului. O despăgubire nu este datorată decât dacă respectiva contravenție la contract ar antrena și un prejudiciu economic, spre exemplu pierderea clienței. În acest sens s-a pronunțat și Tribunalul Comercial din Zürich, Elveția, într-un litigiu dintre un cumpărător, cu sediul în Elveția și un vânzător, cu sediul în Italia⁷. În literatura de specialitate, noțiunea de „reputație” este definită ca fiind concepția pe care întreprinzătorii comerciali, respectiv clienții și-au format-o despre un anume participant la activitatea de comerț internațional pe baza calităților sale profesionale și comerciale⁸. În speța analizată, contractul a fost perfectat între o editură pentru cărți de artă, în calitate de cumpărător, și o imprimerie, în calitate de vânzător. Vânzătorul s-a obligat să imprime, să lege și să furnizeze cumpărătorului diverse cărți și cataloage de artă.

Vânzătorul a cerut în instanță ca obligația cumpărătorului de a plăti prețul contractual să fie executată. Cumpărătorul a uzat de dreptul prevăzut în art. 50 al Convenției (reducerea prețului) pe motiv că hârtia pe care care au fost imprimate cărțile și cataloagele era de calitate inferioară, prin urmare mărfurile nu erau conforme cu prevederile contractuale. Pe de altă parte, cumpărătorul a cerut daune-interese în instanță pe motiv că i-a fost știrbită reputația. Instanța a respins cererea cumpărătorului, obligându-l la plata prețului, așa cum era prevăzut în contract, motivând că, chiar dacă, în temeiul Convenției, se pot obține daune-interese atunci când reputația este afectată de neexecutarea obligațiilor asumate prin contract, cererea de dezdăunare a cumpărătorului nu întrunește condițiile necesare, acesta nereușind să demonstreze în mod concret pierderea suferită și câștigul nerealizat.

Convenția vizează numai prejudiciile cauzate de o încălcare a unei obligații contractuale. Pretențiile cumpărătorului ca urmare a unui deces sau leziuni corporale (art. 5) precum și toate acțiunile fondate pe o responsabilitate delictuală sunt supuse dreptului național competent.

Trebuie precizat că atât în sistemul Principiilor UNIDROIT, cât și a Principiilor Dreptului European al Contractelor sfera de aplicare a daunelor-interese este mult mai cuprinzătoare decât în cazul Convenției, deoarece în cazul Principiilor pot fi compensate prin daune-interese pierderile morale. Având în vedere acest aspect, considerăm că prevederea cuprinsă în art. 5 din Convenție trebuie interpretată cât mai restrictiv, deoarece atât daunele-interese economice, dar și cele personale (cum ar fi știrbirea reputației) trebuie guvernate de Convenție.

În sistemul Convenției doar părțile contractante pot pretinde daune-interese în temeiul art. 74, acest drept nefiind recunoscut terțelor persoane, care pot obține daune-interese în conformitate cu regulile sistemului lor de drept național. Totuși, dacă una dintre părțile

⁷ CLOUT Case No. 331 (Art books case), Tribunalul Comercial din Zürich, Elveția (Handelsgericht Zürich) 10 Feb. 1999, în Djakhongir Saidov, *Damages: The Need for Uniformity*, Journal of Law and Commerce, vol. 25, Pittsburgh, 2005, p. 400.

⁸ Lynda J. Oswald, *Goodwill and Going-Concern Value: Emerging Factors in the Just Compensation Equation*, Boston College Law Review, 1991, p. 287.

contractante acționează în interesul unei terțe persoane, acea terță persoană poate obține daune-interese nu în baza contractului încheiat cu partea contractantă, întrucât în această situație se aplică legea națională, ci partea contractantă prejudiciată în drepturile sale va include în cererea sa de daune-interese și pierderea suferită de terța persoană⁹.

Daunele-interese nu pot fi superioare pierderii suferite și câștigului nerealizat pe care partea în culpă le-a prevăzut sau ar fi trebuit să le prevadă în momentul încheierii contractului, în considerarea faptelor de care avea cunoștință sau ar fi trebuit să aibă cunoștință ca fiind consecințele posibile ale contravenției la contract. Condiția previzibilității se aplică doar daunelor-interese, nu și contravenției la contract.

Condiția previzibilității are în vedere atât criterii obiective, cât și criterii subiective, deoarece în textul art. 74 găsim formularea „le-a prevăzut sau ar fi trebuit să le prevadă”. Tot din redactarea art. 74 reiese în mod evident că previzibilitatea nu se referă la daune-interese ca o anumită sumă de bani, ci la daunele-interese primate în mod general și abstract, dar limitate la pierderea suferită și câștigului nerealizat.

Momentul luat în considerare, relevant pentru previzibilitatea prejudiciului este acela al încheierii contractului. Numai din această perspectivă, debitorul trebuie să fie în stare să evalueze riscurile sau cazurile în care responsabilitatea sa pentru daune-interese ar putea fi angajată. El poate diminua aceste riscuri, prevăzând o clauză care l-ar degaja de responsabilitate¹⁰.

Daunele-interese în sistemele naționale de drept

Daunele-interese în Codul civil român

În sistemul Codului civil român, daunele-interese sunt acele despăgubiri la care este îndreptățit creditorul pentru repararea prejudiciului pe care debitorul i l-a cauzat și care este consecința directă și necesară a neexecutării fără justificare sau, după caz, culpabile a obligației (art. 1530). Dreptul creditorului de a pretinde daune-interese se naște din momentul în care sunt întrunite condițiile răspunderii civile contractuale (neexecutarea obligației, existența prejudiciului, raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, neexecutarea fără justificare sau culpabilă a obligației). Debitorul va fi ținut să repare acele prejudicii care sunt consecința directă și necesară a neexecutării obligației, dacă neexecutarea este intenționată sau se datorează culpei sale. Creditorul are dreptul la daune-interese atât în cazul neexecutării totale sau parțiale, cât și în cazul executării defectuoase sau cu întârziere a obligației.

Prejudiciul cuprinde pierderea efectiv suferită de creditor și beneficiul de care acesta este lipsit. La stabilirea întinderii prejudiciului se ține seama și de cheltuielile pe care creditorul le-a făcut, într-o limită rezonabilă, pentru evitarea sau limitarea prejudiciului. Această prevedere cuprinsă în art. 1531 alin. 2 din Codul civil român echivalează cu

⁹ P. Schlechtriem; I. Schwenrer, *Commentary on UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, second Edition, Oxford University Press, 2005, p. 760.

¹⁰F. Enderlein; D. Maskow, *International sales law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods Convention on the Limitation Period in the International Sale of Goods*, Oceana Publications, 1992, p. 299.

reglementarea din art. 74 din Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri.

Conform art. 1532, la stabilirea daunelor-interese se ține seama de prejudiciile viitoare, atunci când acestea sunt certe. Prejudiciul ce ar fi cauzat prin pierderea unei șanse de a obține un avantaj poate fi reparat proporțional cu probabilitatea obținerii avantajului, ținând cont de împrejurări și de situația concretă a creditorului. Prejudiciul al cărui quantum nu poate fi stabilit cu certitudine se determină de instanța de judecată.

Debitorul răspunde numai pentru prejudiciile pe care le-a prevăzut sau pe care putea să le prevadă ca urmare a neexecutării la momentul încheierii contractului, afară de cazul în care neexecutarea este intenționată ori se datorează culpei grave a acestuia. Chiar și în acest din urmă caz, daunele-interese nu cuprind decât ceea ce este consecința directă și necesară a neexecutării obligației (art. 1533).

Dacă, prin acțiunea sau omisiunea sa culpabilă, creditorul a contribuit la producerea prejudiciului, despăgubirile datorate de debitor se vor diminua în mod corespunzător. Această dispoziție se aplică și atunci când prejudiciul este cauzat în parte de un eveniment al cărui risc a fost asumat de creditor. Debitorul nu datorează despăgubiri pentru prejudiciile pe care creditorul le-ar fi putut evita cu o minimă diligență (art. 1534).

Deosebit de Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri, Codul civil român acordă creditorului dreptul la repararea prejudiciului nepatrimonial. Totodată, Codul civil român face deosebire între daunele-interese moratorii și daunele-interese compensatorii. În timp ce daunele-interese moratorii sunt despăgubirile în bani care reprezintă echivalentul prejudiciului provocat creditorului prin întârzierea executării obligației de către debitor, daunele-interese compensatorii sunt despăgubiri în bani care se plătesc creditorului pentru a-i repara prejudiciul ce i-a fost cauzat prin neexecutarea totală sau parțială ori executarea necorespunzătoare a obligațiilor de către debitor. Ceea ce diferențiază cele două categorii de daune-interese este faptul că daunele-interese compensatorii înlocuiesc executarea în natură a obligațiilor contractuale și nu se cumulează cu aceasta. Debitorul nu poate fi ținut, în același timp, la plata de daune-interese compensatorii și la executarea în natură a prestațiilor la care s-a obligat prin contract. Dimpotrivă, daunele interese moratorii se cumulează întotdeauna cu executarea în natură a obligației sau cu plata de daune-interese compensatorii¹¹.

În materia contractului de vânzare-cumpărare, daunele-interese datorate de vânzător cuprind: valoarea fructelor pe care cumpărătorul a fost obligat să le restituie celui care l-a evins; cheltuielile de judecată efectuate de cumpărător în procesul cu cel ce l-a evins, precum și în procesul de chemare în garanție a vânzătorului; cheltuielile încheierii și executării contractului de către cumpărător; pierderile suferite și câștigurile nerealizate de către cumpărător din cauza evicțiunii. De asemenea, vânzătorul este ținut să ramburseze cumpărătorului sau să facă să i se ramburseze de către acela care evinge toate cheltuielile pentru lucrările efectuate în legătură cu bunul vândut, fie că lucrările sunt autonome, fie că sunt adăugate, dar, în acest din urmă caz, numai dacă sunt necesare sau utile (art. 1702). Totodată, în cazul nerealizării bunului viitor, atunci când există culpa vânzătorului, acesta este

¹¹ F.-A. Baias; E. Chelaru; R. Constantinovici; I. Macovei (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. București, 2012, p.1618.

obligat să plătească daune-interese. În situația vânzării bunului altuia, dacă vânzătorul nu asigură transmiterea dreptului de proprietate către cumpărător, acesta din urmă poate cere daune-interese.

În ceea ce îl privește pe cumpărător, dacă acesta nu a plătit prețul prevăzut în contract, conform art. 1724 acesta datorează vânzătorului daune-interese, indiferent dacă acesta din urmă promovează o acțiune în executarea silită a obligației de plată sau în rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare.

Daunele-interese în sistemul Codul civil grec

Daunele, conform doctrinei și jurisprudenței, reprezintă acele prejudicii pe care le suferă o persoană în legătură cu bunurile sale, corporale sau necorporale. Sistemul de drept din Grecia recunoaște atât daunele pecuniare, cât și cele non-pecuniare. Codul civil grec reglementează daunele-interese în art. 297-298. Conform reglementării din Codul civil grec daunele-interese se împart între pierderea suferită și câștigul nerealizat. Această situație este în concordanță cu prevederea cuprinsă în art. 74 din Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri. Diferențierea între pierderile suferite și câștigul nerealizat are drept scop determinarea întinderii acestora. Pierderile suferite, ca și regulă, pot fi stabilite cu exactitate. În schimb, câștigul nerealizat nu poate fi definit ca un prejudiciu anume, mai degrabă ca o pierdere care în mod ipotetic poate fi determinată, și în consecință devine dificil a proba existența cu certitudine a unei asemenea daune¹². Legiuitorul stabilește anumite limite doar în ceea ce privește determinarea câștigului nerealizat. Necesitatea unor asemenea limite derivă din faptul că în timp ce pierderile suferite există deja, acestea putând fi probate cu ușurință, câștigul nerealizat poate fi, în principiu, determinat ipotetic. Potrivit art. 288 teza a doua câștigul nerealizat reprezintă acel profit care poate fi anticipat ca probabil conform cursului firesc al lucrurilor sau în concordanță cu anumite circumstanțe speciale. Din formularea acestui text de lege rezultă că în determinarea câștigului nerealizat se va da eficiență condiției previzibilității, fiind avute în vedere doar criterii obiective.

Daunele-interese în legislația din India

India este una dintre țările care, în ciuda faptului că a participat la Conferința diplomatică de la Viena din 1980, a ales să nu ratifice Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri. Puternic influențată de legea engleză, vânzarea de mărfuri în India este reglementată de două instrumente legislative: The Sale of Goods Act–SGA (1930) și The Indian Contract Act–ICA (1872). Ca regulă generală, condițiile pentru a cere daune-interese sunt prevăzute în SGA, iar modalitatea de determinare a acestora în ICA.

Principiul fundamental care stă la baza daunelor-interese este reprezentat de faptul că o parte care a suferit pierderi în urma existenței unei contravenții la contract, trebuie, prin intermediul daunelor-interese, să fie repusă în aceeași situație în care s-ar fi aflat dacă

¹² M. Stathopoulos; A. Karampatzos, *Contract Law in Greece*, third edition, Ant. N. Sakkoulas Publishers, Wolters Kluwer, Law & Business, 2014, p. 205.

obligățiile ar fi fost executate în conformitate cu prevederile contractuale. Secțiunea 73 din ICA privind daunele-interese este modelată după common law-ul din Marea Britanie, mai exact după regulile statuate în *Hadley v. Baxendale*¹³. Reprezentând piatra de temelie a reglementărilor privind daunele-interese în India, regulile prevăzute în *Hadley* pot fi rezumate astfel: daunele-interese ce decurg în mod natural din neexecutarea obligațiilor conform prevederilor contractuale vor fi întotdeauna recuperate de partea vătămată în drepturile sale prin existența contravenției la contract (daune-interese generale), iar daunele-interese ce decurg doar în anumite circumstanțe din neexecutarea obligațiilor conform prevederilor contractuale nu pot fi recuperate, decât dacă împrejurările speciale au fost cunoscute de partea care a săvârșit o contravenție la contract (daune-interese speciale).

Punctul de referință pentru calcularea daunelor-interese îl reprezintă prețul curent al mărfurilor. Când în contract este stipulat un termen pentru executare, acesta va reprezenta data săvârșirii contravenției la contract. În acest caz daunele-interese vor fi calculate conform diferenței dintre prețul curent al mărfurilor și prețul stabilit în contract. Dacă nu poate fi stabilit prețul curent al mărfurilor, atunci este ilustrativă decizia Înaltei Curți din Madras, conform căreia punctul de referință după care vor fi calculate daunele-interese este reprezentat de diferența dintre prețul stabilit în contract și prețul pe care l-ar fi plătit cumpărătorul dacă ar fi procurat mărfuri de aceeași calitate la aceeași dată la care trebuiau livrate bunurile prevăzute în contract¹⁴.

Partea contractantă care invocă săvârșirea contravenției la contract trebuie să ia măsurile rezonabile, ținând seama, de împrejurări, pentru a limita pierderea, inclusiv câștigul nerealizat, rezultat al contravenției. Dacă ea neglijează să facă acest lucru, partea în culpă poate cere o reducere a daunelor-interese egală cu mărimea pierderii care ar fi trebuit evitată. Această cerință nu este incidentă în cazul unei contravenții anticipate. Astfel, în conformitate cu legislația indiană obligația de a limita pierderea, inclusiv câștigul nerealizat, rezultat al contravenției apare doar în caz de încălcare a contractului sau în cazul în care partea vătămată a anulat contractul, spre deosebire de Convenție, sub imperiul căreia părțile au obligația de a acționa pentru ca o pierdere eventuală să nu se producă.

Raportat la legislația indiană, regula cuprinsă în art. 74 al Convenției rezultă a fi mult mai cuprinzătoare. Dacă sub imperiul Convenției este necesar ca daunele-interese să fi fost prevăzute ca o posibilă consecință a contravenției la contract, legislația indiană are în vedere daunele-interese ca fiind un rezultat probabil al contravenției la contract.

Concluzii

Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri tratează daunele-interese, ca și noțiune, într-o manieră tradițională, regăsită în multe sisteme naționale de drept. Astfel, prin daune-interese se înțelege pierderea suferită de partea vătămată în drepturi prin neexecutarea obligațiilor contractuale, dar și câștigul nerealizat. Principalul

¹³ *Hadley v. Baxendale*, este o decizie a Înaltei Curții a Angliei și a Țării Galilor, din 1854, care reprezintă un model de determinare a daunelor-interese atunci când a fost săvârșită o contravenție la contract, în C. K. Rao, *Law of Damages and Compensation*, Law Book Company, India, 1959, p. 132.

¹⁴ K. Mahajan, K. Sanwal, *The case for a uniform sales law and CISG in India*, *International company and commercial law review*, vol. 20, London, 2009.

neajuns al Convenției este faptul că nu reglementează în mod expres repararea prejudiciilor morale, deși atât Principiile UNIDROIT, cât și Principiile Dreptului European al Contractelor, dar și foarte multe sisteme naționale de drept consacra existența daunelor-interese personale. Urmând linia lacunelor Convenției în ceea ce privește reglementarea daunelor-interese, trebuie precizat că lipsa prevederilor privind consecințele încălcării unei obligații precontractuale, dar și faptul că nu există reguli specifice pentru calcularea daunelor-interese, acest rol revenind instanțelor de judecată sau tribunalelor arbitrale, precum și faptul că textul Convenției nu este suficient de clar în ceea ce privește cui îi incumbă sarcina probei, toate acestea reprezintă un minus pentru Convenția Națiunilor Unite asupra contractelor de vânzare internațională de mărfuri, care periclitează aplicarea sa uniformă și în concordanță cu necesitățile comerțului internațional.

Din analiza întreprinsă se desprinde în mod evident că atât sistemul de drept român, dar și cel grec, deși conțin multe similarități cu textul Convenției, sunt superioare acesteia în ceea ce privește reglementarea daunelor-interese, și este suficient, pentru a le sublinia superioritatea, să amintim doar că cele două sisteme de drept reglementează prejudiciul moral. Raportat la legislația indiană, textul Convenției este mult mai cuprinzător în ceea ce privește reglementarea daunelor-interese. Dacă sub imperiul Convenției este necesar ca daunele-interese să fi fost prevăzute ca o posibilă consecință a contravenției la contract, legislația indiană are în vedere daunele-interese ca fiind un rezultat probabil al contravenției la contract.

Această lucrare a fost finanțată din contractual POSDRU/159/1.5/S/141699, proiect strategic ID 141699, cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013).

BIBLIOGRAFIE:

- Baias, Falvius-Antoni; Chelaru, Eugen; Constantinovici, Rodica; Macovei, Ioan (coord.), *Noul Cod civil. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. București, 2012.
- Kroll, Stefan; Mistelis, Loukas; Viscasillas, Pilar Perales, *UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG): Commentary*, Ed. C.H. Beck; Munchen, 2011.
- Liu, Chengwei, *Remedies in International Sales*, Ed. JurisNet LLC, New York, 2007.
- Macovei, Ioan, *Tratat de dreptul comerțului internațional*, Ed. Universul Juridic București, 2014.
- Majumdar, Indraneel Basu; Jha, Srishti, *The Law Relating to Damages under International Sales: A Comparative Overview between the CISG and Indian Contract Law*, Vindobona Journal of International Commercial Law & Arbitration, nr. 5, 2001.
- Schlechtriem, Peter; Schwenrer, Ingeborg, *Commentary on UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG)*, second Edition, Oxford University Press, 2005.
- Stathopoulos, Michael; Karampatzos, Antonios, *Contract Law in Greece*, third edition, Ant. N. Sakkoulas Publishers, Wolters Kluwer, Law & Business, 2014.